

2011. március 31. - **A székely nemzetet a harc teremtette, élte és emelte történeti magas színvonalra.**

Fő hivatása, mióta a történelem színpadán megjelent, a honvédelem volt. Ebben állott legfőbb dicsősége és büszkesége. A vitézség és harciasság elválaszthatatlan és legfőbb nemzeti jellemvonása volt e kemény, szívós, bátor és elszánt, hősies népnek.

Királyok, törvényhozók, történetírók és főként a tettek fennen magasztalták ezt az erényüket.

IV. Béla király a XIII. század derekán azt mondja a vágvölgyi székelyekről, hogy oly dicsően harcoltak mellette, hogy mintegy vitézségről vitézségre szállva, királyi lelke megnyugodva gyakran gyönyörködött bennük. A kézdi székelyek vitézségük jutalmául kapták V. Istvántól Aranyos-földét és IV. Lászlónak is oly híven, serényen és lelkesen szolgáltak a hadban, hogy «hosszas és nehéz volna elbeszélni.» A kunok lázadása az ő hősi vitézségükön tört meg a Hódtavánál (1282); ők álltak ellent elszántan és férfiasan a rabló tatároknak Torockó vára alatt és szabadítottak meg ezernél több rabot. Legfőbb törvénykönyvünk (Verbőczy Hármaskönyve) a hadi dolgokban igen jártasoknak (rerum bellicarum expertissimi) nevezi őket. Báthory Zsigmond 1601. kiváltságlevelében azt mondja, hogy az 1595.-i havaseli hadjáratban nemcsak ő csodálta meg a székelyek vitézségét, hanem azok az idegen nemzetbeliek is (németek), akik a vitézség és hadi fegyelem babérkoszorúját magoknak vitatják. Ezek is látták, hogy mily vitéz, serény és hadratermett nép a székely, melynek lelkében még virágzik az ősi hun erő és dicsőség. Lipót császárkirály 1691.-i híres diplomájában pedig a legharciasabb népnek (genus hominum bellicosissimum) nevezi a székelyeket.

A Rákóczi-forradalom, a székely határőrség, a napóleoni hadjáratok, 1848/49-es szabadságharcunk s a legújabb világháború története megerősítette és újabb elismerésekkel, babérágakkal és dicsőséggel tetézte ezt az ősi vitézséget.

Ezeknek az erényeknek éltető gyökerei messze nyúlnak vissza és ágaznak el az őstörténelem legendás termőtalajában, melyeket vastag rétegek takarnak el kutató szemeink elől. De törzse, ágai, lombja és koronája már a történelem világánál fejlődik és nő nagyra. Ezekre már kellő világot vetnek rendelkezésünkre álló történeti feljegyzések és oklevelek.

A székely nép, mióta történelmét ismerjük, mindig általános hadkötelezettséggel tartozott, az élvezett kiváltságok ellenértéke fejében. Szabó Károly szerint «a székelyek, mint mindnyájan egyiránt szabadok, fegyverrel tartoztak az országot védelmezni, s mint az ország nemesei fejenként kötelesek voltak a királyi seregben szolgálni.»

Külön önálló sereget alkottak, melynek élén a székely ispán állott, mint vezér. Feladata elsősorban a keleti határszél védelme s ennek teljesítésére önállóan nemcsak védő, hanem szükség esetén külön támadó hadjáratot is viseltek.

Így 1345. február 2.-án Laczkfi András székely ispán vezetése alatt «a székelyek azzal a kis számú magyarral együttesen, akik akkor közöttük laktak», a mai Moldova területére előnyomult tatárok ellen indultak s őket megverték, vezérüket is elfogták és gazdag zsákmánnyal tértek

haza. A következő 1346. évben is «csak úgy önszántukból rácsaptak nagy sokasággal a tatárok országára», győztek, megszámlálhatatlan sok tatárt öldöstek le,» és teméntelen sok zsákmányt nyertek. {4} Egykorú történetíró szerint a székelyek ismételten megindult támadásai elől a megmaradt tatárok visszavonultak a székely határok közeléből, «elmenekültek messze a tenger mellé, a többi tatárokhoz.»

Mindez igazolja, hogy a székelyeknek már a XIV. században önállóan szervezett külön hadseregük volt, mely nevezetesebb hadműveletekre is sikeresen vállalkozhatott.

Dr. Szádeczky Kardoss Lajos